

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра психології та здоров'я людини**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»**

Освітньо-професійна програма: «Психологія. Організаційна психологія»

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Спеціальність: С4 «Психологія»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

УДК 316.6:378 (072)

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського національного аграрного університету

(протокол № 2 від «26» вересня 2025 року)

Методичні вказівки до виконання і захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності «Психологія» / розробники: Ковальчук І. В., Шевченко А. М., Хомчук О. П., Алексєєва О. І. Біла Церква: БНАУ, 2025, 48 с.

Рецензент: **Дем'яненко О.О.**, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри філології, педагогіки та методики викладання Білоцерківського НАУ

Метою представлених методичних вказівок є надання ґрунтовної теоретико-методологічної та практичної підтримки здобувачам вищої освіти у процесі підготовки, написання й захисту кваліфікаційної роботи. Методичні вказівки спрямовані на формування у студентів цілісного уявлення про науково-дослідну діяльність, розвиток умінь здійснювати самостійний науковий пошук, аналізувати та узагальнювати теоретичний матеріал, а також застосовувати отримані знання для розв'язання конкретних практичних і професійних завдань.

У методичних вказівках детально розглядаються ключові аспекти організації виконання кваліфікаційної роботи: змістові та структурні компоненти дослідження, логіка і послідовність його етапів, алгоритм підготовки та оформлення наукового тексту відповідно до вимог академічної культури. Окрему увагу приділено критеріям оцінювання, процедурі попереднього рецензування та захисту роботи перед комісією.

Запропоновані методичні вказівки є не лише інструктивно-нормативним документом, а й інструментом формування у здобувачів вищої освіти навичок самостійної науково-дослідної діяльності, критичного мислення та академічної доброчесності, що є необхідними складовими їхньої професійної підготовки.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
2. ВИМОГИ ЩОДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	8
2.1. Структура кваліфікаційної роботи.....	8
2.2. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	16
3. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	19
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	22
ДОДАТКИ.....	24

ВСТУП

Методичні вказівки розроблено відповідно до Стандарту вищої освіти, затвердженого МОН України від 24.04.2019 р. № 565, ДСТУ 3008:2015 «Звіти у сфері науки і техніки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та викладачів, які здійснюють керівництво виконанням кваліфікаційних робіт за спеціальністю С4 «Психологія».

Методичні вказівки визначають базові положення щодо структури та оформлення кваліфікаційної роботи, особливостей її підготовки, порядку проведення захисту та критеріїв оцінювання.

Кваліфікаційна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу та обов'язковою освітньою компонентою підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Психологія. Організаційна психологія». Її виконання інтегровано з усіма обов'язковими та вибірковими навчальними компонентами підготовки, що забезпечує комплексне застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Кваліфікаційна робота, що виконується здобувачами вищої освіти, є складовою процедури атестації та підсумковим індивідуальним дослідженням, спрямованим на виявлення рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних умінь і навичок, а також здатності до самостійної професійної діяльності за обраною спеціальністю.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи з психології, спрямованої на активізацію науково-практичної складової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, передбачено застосування комплексу методів, серед яких: дослідницький, евристичний (частково-пошуковий), практичний, метод моделювання, дискусійний, проєктний, пояснювально- ілюстративний, проблемний, а також методи самостійної роботи.

Правильно організоване виконання кваліфікаційної роботи сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутніх психологів, формує навички самостійного розв'язання важливих наукових і практичних завдань, активізує пізнавальну діяльність та забезпечує інтеграцію елементів наукового дослідження в освітній процес. Така форма підсумкової атестації є дієвим інструментом професійного становлення, що дає змогу підготувати висококваліфікованого

фахівця, здатного ефективно діяти в умовах сучасних соціально-економічних та науково-технічних змін, володіючи новітніми досягненнями науки й практики.

Під час виконання роботи здобувачі вищої освіти спеціальності «Психологія» мають максимально продемонструвати рівень засвоєних теоретичних знань і вміння інтегрувати їх у практичний психологічний контекст; враховувати специфіку організаційних структур та психологічних процесів у різних сферах діяльності, орієнтуючись на вирішення актуальних проблем психологічної науки й практики. До обов'язкових складових роботи належать: аналіз наукових і спеціальних джерел, узагальнення отриманої інформації, застосування сучасних методик психологічного дослідження та формування обґрунтованих рекомендацій для вирішення поставлених завдань.

Кваліфікаційна робота є логічно завершеною працею, в якій міститься вирішення конкретного завдання в галузі психології і викладені науково обґрунтовані результати досліджень.

Вибір теми кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачами вищої освіти самостійно з урахуванням їхніх наукових і професійних інтересів, пріоритетних напрямів науково-дослідної діяльності кафедри психології та здоров'я людини, а також сучасних актуальних проблем теорії та практики психології.

Виконання кваліфікаційної роботи з психології спрямоване на систематизацію, поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань, формування дослідницьких компетентностей майбутніх фахівців, а також розвиток умінь самостійної наукової діяльності та оволодіння методиками психологічного дослідження для розв'язання актуальних проблем сучасної психологічної науки.

У процесі виконання дослідницького завдання здобувачі вищої освіти з психології опановують і вдосконалюють такі вміння:

- самостійно формулювати проблему дослідження;
- визначати об'єкт, предмет, мету та завдання роботи;
- здійснювати пошук, відбір та критичний аналіз необхідної інформації;
- логічно та послідовно викладати власні думки й пропозиції, формулювати аргументовані висновки щодо теоретичних положень, явищ і фактів психічної реальності;
- правильно оформлювати результати наукової роботи;

– публічно презентувати виконане дослідження (створювати мультимедійну презентацію, робити наукове повідомлення, відповідати на запитання, аргументовано відстоювати власну позицію тощо).

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Бакалавр – це перший рівень вищої освіти, спрямований на формування у здобувачів базових і професійних знань, умінь та навичок, необхідних для виконання типових завдань у межах обраної спеціальності. Навчання на цьому рівні забезпечує засвоєння фундаментальних теоретичних положень, розвиток загальних і фахових компетентностей, а також набуття початкового досвіду їх практичного застосування для вирішення стандартних професійних завдань у відповідній галузі.

Кваліфікаційна робота – це самостійна науково-практична робота, що виконує кваліфікаційну функцію, підготовлена з метою публічного захисту та отримання освітнього ступеня бакалавра. Основним завданням автора такої роботи є демонстрація рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок, здобутих під час навчання, а також здатності самостійно аналізувати інформацію, виконувати науковий пошук і вирішувати конкретні завдання в обраній галузі. Кваліфікаційна робота зазвичай передбачає розв’язання практично орієнтованої задачі або дослідження певного аспекту спеціальності, що відображає базовий рівень науково-професійної підготовки.

Особлива увага під час написання кваліфікаційної роботи приділяється дотриманню принципів академічної доброчесності. Зокрема, відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту», здобувачі освіти зобов’язані:

- робити посилання на джерела інформації при використанні чужих ідей, розробок, тверджень або даних;
- дотримуватися норм законодавства щодо авторського права та суміжних прав;
- надавати правдиву інформацію про результати власної навчальної, наукової або творчої діяльності, а також про застосовані методи досліджень і використані джерела.

Натомість порушення академічної доброчесності вважаються такими:

- академічний плагіат – оприлюднення (повністю або частково) чужих наукових чи творчих результатів як власних, а також використання чужих текстів чи творів мистецтва без належного вказання авторства;

– самоплагіат – повторне публікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових;

– фабрикація – вигадкування або сфабриковані дані чи факти, які застосовуються у навчальному процесі або наукових дослідженнях;

– фальсифікація – умисне спотворення чи зміна вже наявних даних наукових досліджень;

– обман – навмисне надання неправдивої інформації щодо наукової діяльності. Зазначені порушення є недопустимими під час підготовки кваліфікаційної роботи.

Здобувачі освіти мають можливість самостійно перевірити роботу на академічний плагіат за допомогою рекомендованих онлайн ресурсів: <https://education.btsau.edu.ua/node/1> та надати інформацію про таку перевірку керівнику роботи.

За результатами розгляду приймається рішення щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту. У випадку виявлення викладачами плагіату, робота повертається здобувачеві для внесення необхідних виправлень.

Процес написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності С4 «Психологія» спрямований на формування у здобувачів елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

б) спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

У результаті написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності С4 «Психологія» відповідно до очікуваних *програмних результатів навчання* здобувач повинен:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення,

навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням, яке виступає як навчально-дослідницька праця, що базується на моделюванні прийняття рішень. Тематика та науковий рівень роботи повинні відповідати вимогам освітньо-професійної програми підготовки. Головною метою виконання цієї роботи є не стільки розв'язання конкретних наукових проблем, скільки демонстрація здатності автора здійснювати науковий пошук, ідентифікувати професійні завдання, а також володіти загальними методами й прийомами їх розв'язання.

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт за освітньо-професійною програмою «Психологія. Організаційна психологія» спеціальності «Психологія» наведені у Додатку А.

Визначення напрямку дослідження здійснюється з урахуванням наукових інтересів здобувача вищої освіти, а також тематики наукових досліджень викладачів та наукових керівників кваліфікаційних робіт.

Під час вибору напрямку дослідження доцільно орієнтуватися на рекомендований перелік тем, розроблений кафедрою відповідно до сучасних тенденцій розвитку науки та практики. Разом із тим цей перелік не має обмежувального характеру і може бути уточнений або доповнений з урахуванням індивідуальних наукових інтересів здобувача та пропозицій його наукового керівника.

2. ВИМОГИ ЩОДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Структура кваліфікаційної роботи.

Робота має містити такі структурні компоненти:

1. Титульна сторінка.
2. Зміст
3. Вступ
4. Теоретичний розділ
5. Емпіричний розділ
6. Висновки
7. Список використаних джерел (не менше 30 джерел).
8. Додатки (кількість сторінок необмежена: до загального обсягу роботи додатки не рахуються).

Обсяг основного змісту роботи з літературою (без додатків) – 50-65 сторінок комп'ютерного набору.

Титульна сторінка є першою сторінкою кваліфікаційної роботи і включає основні відомості про роботу (додаток Б). На титульній сторінці зазначаються:

- повна назва закладу вищої освіти;
- назва кафедри;
- вид роботи – «Кваліфікаційна робота»;
- тема роботи (без лапок, без крапки в кінці);
- освітній рівень (ступінь бакалавра), спеціальність і освітня програма;
- прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти;
- посада, науковий ступінь, вчене звання та П.І.Б. наукового керівника;
- місце виконання роботи (місто);
- рік виконання.

Зміст розташовується на початку роботи відразу після титульної сторінки. У ньому зазначають назви розділів і основних підрозділів, сторінки роботи, на яких розміщено ці назви (додаток В).

Вступ кваліфікаційної роботи повинен бути максимально стислим, лаконічним і висвітлювати такі обов'язкові моменти:

- актуальність теми дослідження;
- мета, об'єкт і предмет дослідження;
- завдання дослідження;
- методи дослідження;
- теоретичне значення дослідження;
- практичне значення отриманих результатів;
- експериментальна база дослідження;
- структура та обсяг роботи.

Вступ до кваліфікаційної роботи є важливим структурним елементом дослідження, який не поділяється на підрозділи та не містить окремих заголовків. У ньому логічно й послідовно викладаються основні питання, що визначають зміст та спрямованість роботи. Вступ має забезпечити цілісне уявлення про сутність, актуальність і науково-практичну значущість обраної проблеми, показати рівень її вивченості у сучасній науковій літературі та практиці, а також окреслити потребу у проведенні власного дослідження.

Таким чином, вступ виконує функцію наукового орієнтира, який задає загальний вектор дослідження, визначає його концептуальні засади та створює підґрунтя для подальшого розкриття теми в основній частині кваліфікаційної роботи.

Актуальність теми дослідження (обґрунтування доцільності роботи) полягає у визначенні значущості обраної проблеми для сучасної науки, освіти, суспільства чи професійної діяльності. У цьому підрозділі здобувач має обґрунтувати, чому дослідження є необхідним саме на даному етапі розвитку наукової думки та практики, які чинники зумовлюють потребу його проведення, а також у чому полягає його теоретичне та практичне значення.

Актуальність теми розкривається шляхом стислого аналізу наукових джерел, у яких висвітлюється досліджуване питання, порівнянням існуючих наукових підходів, концепцій і результатів попередніх праць. На основі цього аналізу виявляються суперечності, невирішені аспекти чи прогалини у вивченні проблеми, які й зумовлюють потребу у власному науковому пошуку.

Таким чином, у процесі обґрунтування актуальності здобувач демонструє вміння критично осмислювати стан наукової розробки теми, визначати наукову проблему, що потребує подальшого вивчення, та аргументовано доводити, що результати його дослідження сприятимуть поглибленню теоретичних знань і вдосконаленню практичної діяльності у відповідній галузі.

Мета дослідження є одним із центральних елементів наукової роботи, що визначає її загальну спрямованість, логіку побудови та кінцевий результат. Вона полягає у встановленні, виявленні або поясненні певних наукових фактів, закономірностей, причинно-наслідкових зв'язків, а також в обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів вирішення досліджуваної проблеми.

Формулювання мети має бути чітким, конкретним і науково обґрунтованим, відповідати темі дослідження та відображати його кінцевий очікуваний результат. Мета повинна охоплювати весь обсяг дослідження, а не лише окремі його аспекти, визначати, що саме здобувач прагне досягти у процесі виконання кваліфікаційної роботи.

З огляду на це, при формулюванні мети доцільно використовувати дієслова наукового спрямування, що відображають пізнавальну активність дослідника, зокрема: визначити, дослідити, виявити, встановити, обґрунтувати, довести, перевірити, розробити, систематизувати, проаналізувати тощо.

Таким чином, правильно сформульована мета є методологічним орієнтиром для всього дослідження, забезпечує його цілісність, логічну послідовність і наукову обґрунтованість.

Об'єкт дослідження – це певна частина об'єктивної реальності, яка становить основу наукового пошуку та безпосередньо підлягає вивченню. Ним може бути процес, явище, система взаємодій або діяльності, що породжує проблемну ситуацію й визначає загальний напрям дослідження.

Об'єкт є ширшим за предмет, охоплює всю сукупність властивостей і зв'язків, у межах яких формується досліджувана проблема. Правильне визначення об'єкта дає змогу чітко окреслити сферу наукового інтересу та забезпечує логічну узгодженість подальших етапів роботи.

Предмет дослідження – це конкретний аспект, сторона або властивість об'єкта, яка безпосередньо підлягає науковому аналізу в межах кваліфікаційної роботи. Предмет фіксує сутність проблеми, що досліджується, і визначає те, на що саме спрямовано увагу дослідника. Зазвичай його формулювання відповідає на запитання: що саме вивчається в межах обраного об'єкта?

Таким чином, об'єкт і предмет співвідносяться як загальне й часткове: об'єкт визначає поле дослідження, а предмет – конкретну його площину. Від чіткості та наукової коректності їх формулювання залежить логічна побудова дослідження, адекватність обраних методів і валідність отриманих результатів.

Завдання дослідження становлять систему послідовних етапів науково-пошукової діяльності, спрямованих на поетапне досягнення визначеної мети. Вони деталізують і конкретизують основний напрям дослідження, визначаючи, що саме, у якій логічній послідовності та якими засобами необхідно виконати, аби реалізувати поставлену мету.

Кожне завдання відображає окремий аспект дослідження, а їх сукупність має утворювати цілісну структуру наукової роботи. Формулюючи завдання, слід забезпечити їх змістову відповідність і адекватність меті дослідження, логічний зв'язок між ними та можливість їх перевірки у процесі теоретичного чи емпіричного аналізу.

Завдання можуть охоплювати такі етапи, як:

- аналіз стану розробки проблеми у науковій літературі;
- уточнення основних понять, категорій і підходів до вивчення об'єкта;
- визначення теоретичних і методичних засад дослідження;
- розроблення інструментарію або моделі дослідження;
- проведення емпіричного аналізу чи експериментальної перевірки;
- узагальнення отриманих результатів та формулювання висновків.

Таким чином, завдання дослідження виступають конкретизованими кроками реалізації мети, визначають логіку наукового пошуку й забезпечують послідовність виконання кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження – це система прийомів, способів, процедур і підходів, за допомогою яких здійснюється наукове пізнання об'єкта та предмета дослідження. Вони виступають інструментом, що забезпечує планомірне, послідовне та обґрунтоване вивчення явищ, дозволяючи отримати достовірні, перевірювані та науково аргументовані результати.

У кваліфікаційній роботі обов'язково подається перелік використаних методів дослідження, обґрунтовується їх доцільність і відповідність меті та завданням роботи. Вибір методів має забезпечувати комплексність вивчення проблеми, тобто поєднання теоретичних і емпіричних підходів.

До теоретичних методів належать: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, узагальнення, класифікація, системний і структурно-функціональний підходи, моделювання, абстрагування тощо. Ці методи сприяють осмисленню сутності явищ, формулюванню понять, закономірностей і теоретичних висновків.

До емпіричних методів відносяться: спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ю, експеримент, аналіз документів, вивчення продуктів діяльності, соціометричні методики тощо. Вони дають змогу отримати фактичні дані про досліджуване явище та перевірити гіпотези, висунуті на теоретичному етапі.

Таким чином, методи дослідження забезпечують наукову обґрунтованість, логічну послідовність і достовірність отриманих результатів. Використання різних методів у їх взаємодоповнюваності сприяє глибшому розумінню досліджуваної проблеми та підвищує наукову цінність кваліфікаційної роботи.

Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні, уточненні або розширенні наукових уявлень про досліджуване явище, процес чи проблему. Воно відображає внесок автора у розвиток наукової теорії, системи понять, категорій, закономірностей або підходів, що застосовуються у певній галузі знань.

Здобувач у кваліфікаційній роботі має показати, у чому саме полягає наукова новизна його дослідження, які положення або ідеї уточнено, доповнено чи конкретизовано, а також як отримані результати сприяють розвитку теоретичної бази обраної дисципліни.

Теоретичне значення може проявлятися у:

- формулюванні нових теоретичних положень, закономірностей, понять;

- узагальненні існуючих підходів і систематизації знань;
- розробленні або вдосконаленні наукових концепцій, моделей, класифікацій;
- обґрунтуванні нових методологічних принципів дослідження певних явищ.

Таким чином, теоретичне значення дослідження відображає його інтелектуальний внесок у розвиток науки, визначає місце отриманих результатів у системі наукових знань і створює підґрунтя для подальших наукових пошуків та практичного застосування отриманих висновків.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування теоретичних висновків і наукових положень дослідження у реальній практичній діяльності. Воно відображає, яким чином результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані для вдосконалення професійної підготовки, підвищення ефективності освітнього процесу, психологічного супроводу, управлінської чи соціальної практики. Практичне значення може проявлятися у розробленні методичних рекомендацій, тренінгових програм, діагностичних методик, моделей взаємодії, алгоритмів прийняття рішень тощо. Таким чином, воно засвідчує прикладний потенціал дослідження та його користь для конкретних фахових сфер.

Експериментальна база дослідження – це опис місця проведення емпіричної частини роботи. У цьому розділі вказується повна офіційна назва закладів освіти, наукових установ чи організацій, на базі яких здійснювалося дослідження.

Апробація результатів дослідження – обов'язковий структурний елемент вступу кваліфікаційної роботи. У цьому пункті здобувач вищої освіти має зазначити, у яких формах і де саме були представлені результати проведеного дослідження.

Зокрема, вказується:

- публікації статей, тез доповідей або повідомлень у фахових, студентських чи електронних збірниках (повний бібліографічний опис);
- участь у науково-практичних, студентських чи всеукраїнських конференціях, семінарах, круглих столах, де представлено результати роботи (з

назвою конференції, датою, місцем проведення).

Структура та обсяг роботи відображають логічну організацію та змістову побудову кваліфікаційної роботи, а також характеризують її основні складові елементи. Тут зазначається, з яких елементів складається робота та її обсяг (кількість сторінок, таблиць, схем, використаних джерел, додатків). Наприклад: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменування) та додатків. Робота містить 5 таблиць, 3 рисунки, 3 додатки. Загальний обсяг роботи 60 сторінок.

Основна частина кваліфікаційної роботи є центральним компонентом дослідження, у якому розкривається його зміст, логіка, послідовність і результати. Вона традиційно поділяється на теоретичну та практичну (експериментальну) частини, що у сукупності забезпечують цілісне висвітлення обраної проблеми.

Основна частина зазвичай складається з двох розділів, кожен з яких поділяється на кілька підрозділів. Назви розділів і підрозділів мають бути сформульовані лаконічно, чітко й відповідати змісту дослідження.

У *першому розділі (теоретичному)* здійснюється розкриття теми дослідження на основі аналізу наукової літератури, теоретичних підходів, концепцій і попередніх досліджень. Подано опис і критичний аналіз основних положень, визначено стан наукової розробки проблеми, узагальнено погляди вчених, сформульовано проміжні висновки. Важливо, щоб виклад матеріалу був логічно послідовним, аргументованим і пов'язаним між собою, забезпечуючи поступовий перехід від одного питання до іншого.

Другий розділ (практичний або експериментальний) містить опис власного дослідження, практичних спостережень або дослідницької діяльності здобувача. Ця частина може включати спостереження під час практики, аналіз професійного досвіду, опис експерименту, інтерпретацію результатів, схеми, таблиці, діаграми, які ілюструють ступінь досягнення поставленої мети.

Емпіричний розділ є центральною частиною наукової роботи, у якій

відображаються результати практичного дослідження, спрямованого на уточнення теоретичних положень та формування практичних рекомендацій.

Отримані в результаті дослідження емпіричні дані підлягають статистичній обробці, яка здійснюється з використанням відповідних методів математичної статистики (кореляційний, порівняльний, дисперсійний аналіз тощо). Статистична обробка даних забезпечує наукову достовірність і об'єктивність отриманих результатів, дозволяє кількісно оцінити виявлені тенденції та закономірності.

Як правило, структура емпіричного розділу складається з трьох підрозділів, кожен з яких має власне функціональне призначення та логічно пов'язаний з попередніми розділами роботи.

Приклад структури емпіричного розділу:

Розділ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

2.1. Організація, база та методики дослідження психологічного вигорання педагогічних працівників.

2.2. Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження психологічного вигорання педагогічних працівників.

2.3. Практичні аспекти профілактики психологічного вигорання педагогічних працівників.

Підрозділ 2.1. Організація та методики дослідження.

У цьому підрозділі детально описується організація емпіричного дослідження, визначається його мета, завдання, етапи проведення та умови реалізації. Наводиться характеристика бази дослідження (заклад освіти, установа, організація тощо) та вибірки досліджуваних осіб (кількість, вік, стать, соціально-професійні характеристики).

Окрему увагу приділяють опису методів і методик дослідження. Повна назва кожної методики подається із зазначенням аббревіатури (за наявності) та автора у дужках (наприклад: за І. Іваненком). Якщо автор методики не вказаний – зазначається джерело подання (за викладом В. Петренка). У випадку застосування адаптованих або модифікованих варіантів методик обов'язково наводиться прізвище автора модифікації. З метою уникнення перевантаження основного тексту,

зразки методик, бланки опитувальників, таблиці первинних результатів доцільно розміщувати у додатках.

Підрозділ 2.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження.

Цей підрозділ присвячено узагальненню та науковій інтерпретації емпіричних даних. Описується процедура обробки результатів, подаються числові та якісні показники, здійснюється порівняльний аналіз, визначаються тенденції, взаємозв'язки й закономірності.

Для забезпечення наочності доцільно використовувати таблиці, графіки, діаграми, схеми, що візуалізують отримані результати. Після представлення кожного блоку даних необхідно здійснювати їх психологічну інтерпретацію.

Підрозділ 2.3. Практичні аспекти та рекомендації.

У цьому підрозділі розкриваються практичні напрями застосування результатів дослідження, формулюються рекомендації щодо їх упровадження у професійну діяльність, освітній процес або психологічну практику. Можуть бути подані авторські пропозиції, тренінгові програми, психопрофілактичні або розвивальні заходи, спрямовані на вдосконалення виявленого психологічного феномена.

Наприкінці кожного розділу обов'язково формулюються висновки, у яких узагальнюються основні положення, викладені в тексті, і визначається їх значення для подальшого дослідження.

Таким чином, основна частина кваліфікаційної роботи забезпечує наукову аргументованість, логічну завершеність і практичну значущість дослідження, відображаючи процес переходу від теоретичного осмислення проблеми до її практичного вирішення.

Висновки є завершальним розділом кваліфікаційної роботи, у якому подається узагальнення та систематизація отриманих результатів, здійснюється підсумковий аналіз виконаного дослідження та визначається ступінь досягнення поставленої мети. Цей розділ має відображати логічне завершення всіх етапів наукового пошуку та демонструвати цілісність і результативність проведеної

роботи.

У висновках у стислій, логічно послідовній формі узагальнюються найважливіші положення, що впливають із виконаного теоретичного аналізу та практичної (експериментальної) частини. Зокрема, варто висвітлити:

- актуальність і значущість досліджуваної проблеми;
- ступінь реалізації мети та завдань дослідження;
- основні результати, отримані у процесі роботи, та їх теоретичне й практичне значення;
- методи та підходи, які виявилися найбільш ефективними для досягнення поставлених завдань;
- наукові висновки, що підтверджують або уточнюють попередні теоретичні положення;
- пропозиції або рекомендації щодо подальшого застосування результатів дослідження чи напрямів продовження наукового пошуку.

Висновки мають бути написані науково, аргументовано та узгоджено із змістом роботи, без повторення тексту попередніх розділів. Вони повинні створювати цілісне враження про проведене дослідження, наочно демонструвати його наукову новизну, практичну цінність і рівень професійної підготовки здобувача.

Список використаних джерел є невід’ємною складовою кваліфікаційної роботи, що відображає наукову основу дослідження. У цьому розділі подається повний перелік літературних, наукових, навчально-методичних, довідкових та електронних джерел, які були використані під час підготовки роботи.

Його основна мета полягає в тому, щоб підтвердити наукову достовірність та обґрунтованість проведеного дослідження, показати рівень ознайомлення автора з сучасним станом розробки проблеми, а також уміння здобувача вищої освіти орієнтуватися в науковій літературі та критично осмислювати інформаційні ресурси.

До списку використаних джерел включаються різні типи матеріалів: наукові монографії, дисертації, статті у фахових журналах, збірники наукових праць, підручники та навчальні посібники, довідкова література, матеріали конференцій,

нормативно-правові документи (у разі потреби), а також достовірні інтернет-джерела.

Змістовність і повнота списку використаної літератури свідчать про глибину дослідження проблеми, уміння автора систематизувати, аналізувати та узагальнювати інформацію. Кількість джерел, як правило, становить не менше 30 і не більше 45 найменувань. Рекомендується використовувати переважно сучасні джерела останніх п'яти років видання.

Список оформлюється відповідно до вимог державного стандарту (ДСТУ 8302:2015). Розташування джерел здійснюється переважно в алфавітному порядку – за прізвищами авторів або назвами документів, якщо автор відсутній. У тексті роботи посилання на джерела подаються у квадратних дужках, наприклад [1, с. 34], що дозволяє зручно і точно ідентифікувати цитовану літературу.

Особливу увагу слід приділяти добору джерел: необхідно уникати використання публікацій авторів із країн-агресорів, а також сумнівних інтернет-ресурсів. Доцільно надавати перевагу офіційним сайтам наукових і державних установ, електронним бібліотекам, базам даних наукових публікацій (наприклад, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Google Scholar, ResearchGate, Scopus тощо).

Таким чином, список використаних джерел є показником наукової зрілості автора, його здатності працювати з різними інформаційними ресурсами, критично їх оцінювати та використовувати у власному дослідженні.

Додатки є завершальним структурним елементом кваліфікаційної роботи та виконують важливу функцію – вони містять матеріали, які доповнюють основний зміст дослідження, розкривають його практичну частину й підтверджують достовірність отриманих результатів.

У додатках можуть розміщуватися різноманітні ілюстративні, аналітичні та методичні матеріали, що є допоміжними, але необхідними для повного розуміння сутності проведеного дослідження. До них, зокрема, належать таблиці з розгорнутими результатами опитувань чи експериментів, схеми, графіки, діаграми, анкети, опитувальники, тести, програми бесід і спостережень, питання до інтерв'ю, зразки методичних розробок, фрагменти авторських дидактичних

матеріалів, форми бланків, а також інші документи, що використовувалися у процесі виконання роботи.

Додатки розміщуються у тій послідовності, у якій на них подано посилання в основному тексті кваліфікаційної роботи. Кожен додаток має окреме позначення (наприклад, Додаток А, Додаток Б тощо) і повинен мати змістовну назву, що коротко відображає його зміст.

Матеріали, подані у додатках, повинні бути чітко структурованими, логічно пов'язаними з основним змістом дослідження і мати безпосереднє відношення до його теми. Додатки не дублюють основний текст, а лише конкретизують, деталізують і візуалізують подану в ньому інформацію.

Таким чином, додатки є важливим підтвердженням практичного аспекту наукової роботи, відображають емпіричну базу дослідження та свідчать про самостійність, системність і ґрунтовність підходу здобувача вищої освіти до проведення наукового пошуку.

2.2. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

Текст кваліфікаційної роботи друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу стандартного формату А4 (210×297 мм). Для зручності читання та сприйняття тексту використовується полуторний міжрядковий інтервал.

Оптимальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 50–65 сторінок друкованого тексту, що дозволяє повно розкрити тему дослідження, не перевантажуючи роботу зайвими деталями.

Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, залишаючи поля: верхнє та нижнє – по 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 15 мм.

Кожен новий абзац починається з відступу 1,25 см. Для набору тексту використовується шрифт Times New Roman, розміром 14 пунктів, чорного кольору, середньої жирності. Шрифт повинен бути чітким, без будь-яких декоративних елементів, що ускладнюють читання.

Назви основних структурних частин роботи – «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами та розташовують посередині сторінки.

Підрозділи оформлюються трохи інакше: їхні заголовки друкують з абзацу, маленькими літерами (крім першої великої), без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх слід розділяти крапками. Відстань між заголовками розділів і підрозділів повинна становити два міжрядкових інтервали, що забезпечує зручність сприйняття структури роботи.

Кожен розділ кваліфікаційної роботи обов'язково починається з нової сторінки, щоб чітко розмежувати змістові частини дослідження.

Важливо також правильно використовувати тире і дефіс, адже ці знаки мають різне значення.

Дефіс (-) – це коротка риска, яка використовується для з'єднання частин складних слів або при переносі слова, наприклад: психолого-педагогічний процес.

Тире (–) – довша риска, що вживається для виділення частин речення або пояснень, наприклад: мотивація до навчання – ключовий фактор ефективності

освітньої діяльності; Л. Божович – український педагог і психолог, дослідник дитячого розвитку.

Дотримання зазначених вимог є свідченням культури наукового письма, охайності та поваги до читача. Аккуратне оформлення полегшує перевірку роботи, робить її більш зрозумілою і привабливою для сприйняття.

Нумерація сторінок у роботі здійснюється наскрізно, включно з усіма додатками. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами у правому верхньому куті сторінки без використання знака «№». Титульна сторінка нумерації не містить.

Таблиці, рисунки та інші елементи, розміщені на окремих сторінках, включаються у загальну нумерацію роботи. Аналогічно нумеруються розділи, підрозділи (параграфи), пункти, формули, таблиці та рисунки, причому використовується арабська система числення без позначки «№».

Розділи роботи нумеруються послідовно. Після слова «РОЗДІЛ» зазначається його порядковий номер арабськими цифрами (1, 2 і т.д.) без крапки, після чого з нового рядка подається заголовок розділу прописними літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи (параграфи) позначаються подвійною нумерацією за схемою «Х.У», де Х – номер розділу, а У – порядковий номер підрозділу в межах розділу. Після номера підрозділу ставиться крапка, а далі наводиться його назва з вирівнюванням по ширині тексту. У кінці назви крапки не ставляться.

Оформлення таблиць та ілюстрацій (схеми, рисунки, графіки, діаграми) у кваліфікаційній роботі.

Для систематизації даних та представлення цифрового матеріалу здобувачі вищої освіти, як правило, використовують таблиці, створені самостійно. Розташування таблиці в тексті роботи має логічну послідовність: спочатку в тексті робиться посилання на таблицю з зазначенням її порядкового номера, після чого подається позначка «Таблиця» із номером, вирівняна праворуч (наприклад: Таблиця 1.4).

Назва таблиці розміщується безпосередньо над нею та вирівнюється по центру. Після представлення таблиці рекомендується здійснити її аналіз, наприклад: «Як видно з таблиці 1.4, коефіцієнт зміни депресивних станів у 2024–

2025 роках має тенденцію до зростання».

Таблиці та рисунки (ілюстрації) розміщуються безпосередньо після абзацу, в якому вони згадані вперше, або на наступній сторінці і позначається таким чином: Рисунок 2.3 або Таблиця 1.2, де перше число вказує номер розділу, а друге

– порядковий номер об'єкта в межах розділу. Позначка таблиці розміщується над заголовком у правому верхньому куті, тоді як позначка рисунка та його назва розташовуються під ілюстрацією.

Заголовки граф у таблиці починаються з великої літери, підзаголовки – із малої літери, якщо вони продовжують основний заголовок, або з великої літери, якщо є окремими реченнями. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово

«Таблиця», її номер та назва вказуються лише над першою частиною таблиці, тоді як над іншими частинами подається напис «Продовження таблиці 1.2».

Для оформлення таблиць у роботі рекомендується використовувати шрифт розміром 12 pt. У випадку великих або громіздких таблиць допускається зменшення кегля тексту для забезпечення повного відображення даних на сторінці, проте мінімальний розмір шрифту не повинен бути менше 10 pt.

Використання маркерів у тексті.

Для організації переліків у тексті роботи можуть застосовуватися маркери або нумерація.

Маркери подаються з малої літери, а в кінці кожного пункту ставиться двокрапка. Наприклад:

- дослідження;
- аналіз даних;
- формування висновків:

Нумерація цифрами передбачає, що кожен пункт починається з великої літери та закінчується крапкою. Наприклад:

1. Основні методи дослідження.
2. Джерела інформації.
3. Аналітичні процедури.

Таким чином, оформлення переліків у тексті забезпечує логічну структуру матеріалу та полегшує сприйняття інформації.

Загальні вимоги до цитування.

1. Цитата наводиться в лапках у тій формі, що подана в джерелі, зі збереженням авторського написання. Наукові терміни зазвичай не виділяються лапками, крім випадків дискусійних термінів («так званий»).

2. Цитування повинно бути точним і повним; пропуски слів, речень або абзаців позначаються трьома крапками (...) без збереження розділових знаків перед пропуском чи після нього.

3. Кожна цитата супроводжується посиланням на джерело.

4. При непрямому цитуванні слід точно відтворювати авторські ідеї та давати коректне посилання на джерело.

5. Для підкреслення ставлення автора до окремих слів або думок у цитаті використовують знак оклику або питання у круглих дужках.

Оформлення списку використаних джерел та посилань.

Кожен фактичний матеріал у роботі (фрагмент тексту, числові дані, цитата, відомості про конкретний факт тощо) обов'язково супроводжується посиланням на джерело. Посилання є формалізованим записом порядкового номера джерела у списку використаних джерел та зазначенням фрагмента або елемента джерела, розміщеним у квадратних дужках.

Якщо посилання здійснюється на декілька джерел одночасно, вони відокремлюються крапкою з комою або дефісом для діапазону: [4]; [4; 6; 12]; [12, с. 23–34].

Посилання розміщують у кінці речення перед крапкою або іншим розділовим знаком (двокрапкою, комою, крапкою з комою тощо). При цитуванні запозичених переліків посилання ставлять перед двокрапкою.

Наприклад:

Інноваційна діяльність організації передбачає поєднання науково-дослідних та виробничих процесів із багатоканальною взаємодією між підрозділами та зовнішніми партнерами [5, с. 45; 11, с. 78].

Список використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015

«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

Загальні вимоги до оформлення списку використаних джерел:

- джерела розташовуються за алфавітним порядком;
- джерела латиницею подаються після джерел кирилицею;
- джерела одного автора подаються у хронологічній послідовності публікацій;
- кожне джерело включається до списку лише один раз, навіть якщо на нього є декілька посилань у тексті;
- джерела наводяться мовою оригіналу, без перекладу;
- список оформлюється у вигляді нумерованого списку з арабськими цифрами; після номера ставиться крапка.

Схема бібліографічного опису джерела:

Автор; назва; відповідальні особи; відомості про джерело.

Кожне джерело у списку використаних джерел повинно відповідати правилам бібліографічного опису.

Примітка: забороняється використання наукових праць, опублікованих країною-окупантом російською мовою, незалежно від країни публікації, а також джерел іншими мовами, якщо вони видані на території Росії або Білорусі.

Оформлення додатків.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних сторінках і розміщуються у порядку появи посилань на них у тексті. Кожен додаток починається з нової сторінки.

Кожен додаток має заголовок, який розташовується угорі сторінки та друкується малими літерами з великої першої букви, вирівнювання – по центру. Над заголовком посередині рядка зазначається слово «Додаток» та велика літера, що позначає конкретний додаток (наприклад: «Додаток А»).

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Й, О, Ч, Ђ (наприклад: Додаток А, Додаток Б тощо). Один додаток позначається відповідною літерою, наприклад: Додаток А.

3. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Після завершення виконання кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний передати її науковому керівникові для перевірки та оцінки. Робота має бути подана керівникові не пізніше ніж за один місяць до запланованого захисту, що дає змогу провести детальний аналіз змісту, структури, оформлення та методичного рівня дослідження, а також підготувати відповідний відгук і висновок щодо допуску до захисту (додаток Д).

Керівник здійснює комплексну перевірку роботи, аналізуючи її відповідність темі, структуру, логіку викладу, оформлення таблиць, рисунків та списку використаних джерел. У разі схвалення керівник підписує роботу та готує детальний відгук, який подається завідувачу кафедри для подальшого розгляду.

Відгук керівника має комплексний характер і містить наступні елементи:

- характеристику змістовної та емпіричної частини роботи;
- оцінку позитивних аспектів роботи та виявлених недоліків;
- визначення рівня самостійності автора при виконанні дослідження;
- аналіз сформованості навичок роботи з науковою літературою, теоретичного та експериментального дослідження;
- оцінку обґрунтованості та наукової цінності отриманих результатів і висновків;
- можливість практичного застосування результатів роботи;
- висновок щодо допуску здобувача до захисту.

Попередній розгляд (передзахист) кваліфікаційної роботи є важливим етапом підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового захисту. Його основне призначення полягає у наданні методичної та наукової допомоги здобувачеві з метою приведення роботи у відповідність до встановлених академічних вимог.

Під час передзахисту комісія надає конкретні рекомендації щодо доопрацювання змісту, структури та оформлення кваліфікаційної роботи.

Передзахист проводиться комісією, до складу якої входять 2–3 викладачі (експерти), що мають науковий ступінь та/або вчене звання, а також досвід керівництва кваліфікаційними дослідженнями. Як правило, на попередній розгляд подається робота в завершеному вигляді.

Метою попереднього розгляду (передзахисту) є:

- здійснення експертної оцінки рівня готовності роботи відповідно до затверджених критеріїв;
- виявлення здобувачів, у яких наявні труднощі з завершенням дослідження;
- визначення типових проблем, що виникають у процесі підготовки кваліфікаційних робіт, та аналіз причин їх появи;
- вироблення рекомендацій і заходів, спрямованих на забезпечення успішного завершення робіт і їх подальшого захисту перед екзаменаційною комісією.

Умови проведення попереднього захисту наведено у додатку Ж.

Результати роботи комісії обговорюються на засіданні кафедри, де здійснюється підсумкова оцінка ступеня готовності здобувачів до публічного захисту кваліфікаційних робіт у складі екзаменаційної комісії.

Завідувач кафедри, за умови дотримання усіх вимог щодо підготовки та оформлення кваліфікаційних робіт та наявності відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії, робить відповідний запис на титульному аркуші кваліфікаційної роботи про допуск до захисту в екзаменаційній комісії.

Захист кваліфікаційної роботи є підсумковою формою атестації здобувачів вищої освіти, що засвідчує рівень їхньої професійної підготовленості, сформованість науково-дослідницьких компетентностей та готовність до самостійної діяльності у фаховій сфері.

У визначений термін здобувач освіти подає секретареві екзаменаційної комісії, не пізніше ніж за два тижні до дати захисту, такі матеріали:

- завершену кваліфікаційну роботу, оформлену відповідно до встановлених вимог і підписану керівником;
- письмовий відгук наукового керівника, у якому подається характеристика змісту, наукового рівня, самостійності та практичної значущості виконаного дослідження (додаток В);
- рецензію на роботу, підготовлену фахівцем відповідного профілю.

До захисту здобувач також готує ілюстративний матеріал (презентацію, таблиці, графіки, діаграми, схеми, малюнки тощо), що забезпечує наочність викладення результатів дослідження. Презентація створюється у програмі

PowerPoint або її аналогах та має містити ключові положення, емпіричні дані й узагальнені висновки.

Тривалість доповіді під час захисту не повинна перевищувати 10 хвилин. Виступ здобувача має бути чітким, логічним і структурованим. У доповіді необхідно висвітлити такі основні аспекти дослідження:

- актуальність та наукову новизну теми;
- об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження;
- структуру роботи;
- основні результати емпіричного дослідження;
- узагальнені висновки і практичні рекомендації.

Завершуючи виступ, здобувач має окреслити напрями практичного впровадження результатів дослідження, а також повідомити про форми апробації

– участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах, публікації у збірниках тощо.

Після доповіді члени екзаменаційної комісії ставлять запитання з метою уточнення рівня розуміння здобувачем теми, глибини опрацювання теоретичних положень, методологічної грамотності та обґрунтованості висновків.

Після відповідей здобувача зачитуються основні положення рецензії та відгуку керівника. На зауваження, висловлені під час обговорення, здобувач має надати аргументовані відповіді.

Загальний час, відведений на захист однієї роботи, становить у середньому до 30 хвилин.

Після завершення публічного захисту екзаменаційна комісія проводить закрите засідання, на якому обговорюються результати, визначається рівень наукової зрілості, самостійності здобувача та якість поданої роботи. Рішення екзаменаційної комісії ухвалюється більшістю голосів, а у випадку розбіжностей вирішальним є голос голови комісії. Результати оголошуються у день захисту.

Здобувачі, які отримали незадовільну оцінку, відраховуються з Білоцерківського національного аграрного університету з видачею академічної довідки. Повторний захист кваліфікаційної роботи допускається протягом трьох років після завершення навчання.

Після захисту всі кваліфікаційні роботи передаються для зберігання на

кафедру, у лаборанта, протягом двох років, після чого передаються до архіву навчального закладу для довгострокового зберігання та використання у методичних цілях.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти оцінюються відповідно до національної шкали, 100-бальної шкали та шкали ECTS (таблиця 1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	T	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Під час оцінювання кваліфікаційної роботи враховуються наступні аспекти:

- актуальність і значущість теми – оцінюється новизна обраної проблеми та практична цінність отриманих результатів;
- науково-теоретичний рівень – враховується глибина теоретичного обґрунтування теми, узгодженість наукового апарату та відповідність матеріалу сучасному стану розвитку психологічної науки;
- структура і логіка викладу – оцінюється чіткість побудови розділів, логічна послідовність викладу матеріалу та цілісність аргументації;
- якість аналізу – оцінюється глибина наукового, теоретичного, методологічного та практичного аналізу проблеми, здатність здобувача самостійно працювати з науковими джерелами, оформлювати бібліографію та використовувати релевантну літературу;
- методологічна обґрунтованість – враховується відповідність застосованих методів дослідження цілям і завданням роботи, творчий підхід до

аналізу психічних явищ, а також рівень узагальнення результатів дослідження;

– організація та самостійність роботи – оцінюється систематичність, послідовність і самостійність виконання роботи здобувачем, дотримання принципів академічної доброчесності, правильність оформлення кваліфікаційної роботи та своєчасність її подання на рецензування науковому керівникові.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) – кваліфікаційна робота відповідає всім вимогам, містить елементи наукової новизни, має високе теоретичне та практичне значення; мета й завдання дослідження повністю досягнуті; у кваліфікаційній роботі зроблено широкий аналіз сучасних фахових джерел 16 вітчизняних і зарубіжних науковців, на цій основі побудовано формалізовану модель досліджуваної проблеми; зроблено публікацію за темою кваліфікаційної роботи; використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні розрахунки; належним чином аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції подальшого розроблення наукової проблеми; доповідь студента логічна, оформлення повністю відповідає вимогам.

Оцінка «Добре» (74-89 балів) – кваліфікаційна робота в цілому відповідає вимогам; у ній подано власну оцінку фахових джерел з проблеми дослідження; самостійно проаналізовано підібраний теоретичний матеріал, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині недостатньо проаналізовані фахові джерела, авторські висновки на їх основі мають необґрунтований характер; елементи новизни та практичної значущості чітко не представлені; відповіді на запитання членів комісії повні, конкретизують результати дослідження; оформлення відповідає вимогам.

Оцінка «задовільно» (60-73 балів) – кваліфікаційна робота виконана переважно згідно вимог, розкриває тему, мету й завдання дослідження не чітко; прореферовано необхідні літературні джерела, фрагментарно проаналізовано тематичні публікації; дослідження проведено, реалізовано всі його етапи; висновки сформульовані, носять декларативний характер, їм бракує необхідного обґрунтування, системності, узагальнення, перспективності; доповідь зачитана, ілюстрована наочними матеріалами; мають місце окремі зауваження згідно з рецензією наукового керівника; відповіді на запитання членів комісії поверхові, не

аргументовані належним чином, рівень наукової та практичної підготовки автора – посередній; оформлення відповідає вимогам, однак, існують деякі огріхи;

Оцінка «незадовільно» (35-59 балі) – тема кваліфікаційної роботи розкрита недостатньо, мета і завдання в повному обсязі не досягнуті; нечітко сформульований науковий апарат, відсутній критичний огляд сучасної літератури, її аналіз виконаний поверхово, переважає описовість, бракує системності та глибини, обсяг використаних фахових джерел недостатній; розділи не узгоджені між собою; висновки не опрацьовані належним чином, фрагментарно розкривають поставлені завдання, не містять перспектив подальшого розроблення досліджуваної проблеми; наявні значні недоліки в оформленні кваліфікаційної роботи, текст містить граматичні й синтаксичні помилки; автор погано орієнтується в досліджуваній проблемі, має фрагментарні знання.

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

1. Психологічні механізми впливу в системі організаційної взаємодії.
2. Профілактика деструктивного психологічного впливу в організаційному середовищі.
3. Організаційна справедливість як чинник лояльності персоналу.
4. Психологічні детермінанти віктимної поведінки працівників в організації.
5. Психологічні особливості організаційної соціалізації молодих фахівців.
6. Копінг-стратегії персоналу в умовах організаційних змін.
7. Розвиток асертивності як складової управлінської компетентності керівника.
8. Вплив гендерних стереотипів на організаційну поведінку персоналу.
9. Соціально-психологічний клімат як чинник ефективності командної роботи.
10. Психологічна зрілість як предиктор професійного успіху.
11. Мотиваційний профіль персоналу в контексті організаційної культури.
12. Психологічні чинники кар'єрного розвитку в сучасних організаціях.
13. Емоційний інтелект як складова лідерського потенціалу керівника.
14. Психологічний супровід професійного розвитку персоналу організації.
15. Організаційні чинники професійного вигорання працівників.
16. Неформальні комунікації в системі організаційної взаємодії.
17. Цифрова залежність як фактор зниження працездатності персоналу.
18. Комунікативні бар'єри в професійній діяльності ІТ-фахівців.
19. Психологічна адаптація персоналу до дистанційної роботи.
20. Психологічні особливості балансу «робота-життя» в умовах віддаленої роботи.
21. Розвиток професійної ідентичності організаційного психолога.
22. Кібербулінг в організаційному середовищі: превенція та інтервенція.
23. Психологічні механізми прийняття управлінських рішень.
24. Організаційна культура як чинник професійної самореалізації працівників.
25. Розвиток комунікативної компетентності персоналу організації.
26. Цифрова залежність як фактор трансформації організаційних цінностей.

27. Психологічний супровід професійного вигорання в медичних закладах.
28. Психологічні особливості професійної самореалізації працівників з хронічними захворюваннями.
29. Розвиток професійної ідентичності організаційного психолога.
30. Особистісна зрілість як предиктор ефективності організаційного психолога.
31. Психологічні механізми особистісно-професійного розвитку організаційних психологів.
32. Трансформація ціннісних орієнтацій персоналу в умовах організаційних змін.
33. Емоційний інтелект як чинник професійної ефективності.
34. Розвиток лідерського потенціалу в організаційному середовищі.
35. Ціннісні орієнтації як фактор організаційної поведінки молодих фахівців.
36. Психологічна адаптація внутрішньо переміщених осіб в організаційному середовищі.
37. Креативне мислення як складова інноваційного потенціалу організації.
38. Особистісні детермінанти креативності в професійній діяльності.
39. Профілактика ігрової залежності в організаційному середовищі.
40. Я-концепція як чинник професійного здоров'я персоналу.
41. Розвиток позитивного мислення як інструмент профілактики професійної агресії.
42. Формування нормативної поведінки персоналу в організації.
43. Організаційна культура як фактор розвитку демократичних цінностей.
44. Ціннісні пріоритети працівників різних організаційних рівнів.
45. Роль організаційних ідеалів у розвитку корпоративної культури.
46. Корекція професійної самооцінки на різних етапах кар'єрного розвитку.
47. Психологічні механізми захисту в контексті організаційного стресу.
48. Організаційна культура та сексуальні домагання: превенція і протидія.
49. Гендерні стереотипи в організаційній взаємодії.
50. Розвиток стресостійкості персоналу в умовах організаційних змін.
51. Психологічні особливості управління персоналом в умовах релокації бізнесу через війну.
52. Організаційна резильєнтність під час війни: психологічні механізми адаптації підприємств.
53. Трансформація корпоративної культури українських компаній в умовах воєнного

стану.

54. Психологічні чинники ефективності дистанційної роботи персоналу під час війни.

55. Особливості мотивації працівників організацій, що працюють у прифронтових зонах.

56. Психологічні методи підтримки командної взаємодії в умовах повітряних тривог.

57. Управління стресом персоналу організацій критичної інфраструктури під час війни.

58. Психологічні особливості інтеграції ветеранів в організаційне середовище.

59. Трансформація ціннісних орієнтацій персоналу українських організацій в умовах війни.

60. Психологічні чинники ефективності кризових комунікацій в організації під час воєнного стану.

Приклад оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 Спеціальність (С4/053) «Психологія»

Допускається до захисту
 Зав. кафедри психології та здоров'я людини

_____ (підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 202__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

« _____ »
 (тема роботи)

Виконав (ла) _____
 _____ прізвище, імя, по батькові, _____ підпис

Керівник _____
 _____ вчене звання, прізвище, ініціали _____ підпис

Рецензент _____
 _____ вчене звання, прізвище, ініціали _____ підпис

Я, _____ (ПІБ здобувача), засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 Спеціальність (С4/053) «Психологія»

Затверджую

Гарант ОП

_____ підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
 «__» _____ 202__ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

_____ прізвище, ім'я та по батькові

Тема «_____»
 _____»

Затверджено наказом ректора №__ від _____

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Вихідні дані (за необхідності) _____

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури		
Методична частина		
Дослідницька частина		
Оформлення роботи		
Перевірка на плагіат		
Подання на рецензування		
Попередній розгляд на кафедрі		

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ підпис

_____ вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

_____ підпис

_____ прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «_____» _____ 20__ р.

АНОТАЦІЯ

Прізвище, ініціали. Назва кваліфікаційної роботи

Досліджено...

Використано методичні підходи, методи...

Виявлено (з'ясовано, доведено, підтверджено) ...

Зроблено висновок, що ...

Одержані результати можуть бути використані ...

Кваліфікаційна робота бакалавра/магістра містить ___ сторінок, ___ таблиць, рисунків, список використаних джерел із _____ найменувань, ___ додатків.

Ключові слова: (5-8)

ANNOTATION

Last name, initials. Title of Master's thesis

It has been investigated ...

It has been used such methodical approaches, methods ...

It was revealed (proved, verified) ...

It has been concluded that ...

The results can be used ...

Master's thesis contains ___ pages, ___ tables, ___ drawings, list of used sources from ___ names, ___ annexes.

Key words: (5-8)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

БЛЮЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОДАННЯ

ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Направляється здобувач (ка) _____ до захисту кваліфікаційної роботи бакалавра *за галуззю знань* _____ « _____ » спеціальністю _____ « _____ » на тему: « _____ »

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

Здобувач (ка) _____ за період навчання в університеті, на _____ формі навчання соціально-гуманітарного факультету з 20__ року до 20__ року повністю виконав (ла) навчальний план за напрямом підготовки та спеціальністю з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%; за шкалою ECTS: А _____%; В _____%; С _____%; D _____%; E _____%.

Диспетчер факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач (ка) _____
Кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, структурована та оформлена, логічно та аргументовано викладена, містить обґрунтовані висновки та пропозиції.

За період проведення дослідження здобувач (ка) проявив (ла) високу працелюбність, старанність та допитливість. Він (вона) володіє сучасними методами проведення наукових досліджень.

Зазначене вище дає підстави зробити висновок, що робота _____ відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт бакалавра/магістра, а її автор заслуговує позитивної оцінки та присвоєння відповідного ступеня вищої освіти.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу бакалавра
Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач _____

допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва кафедри) (підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу здобувача ____ року навчання спеціальності

прізвище, ім'я, по батькові

на тему _____

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. **Оформлення роботи** (не більш як 10 балів) _____

2. **Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику** (кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів) _____

3. **Теоретичні та аналітичні аспекти роботи** (не більш як 25 балів) _____

4. **Практичні аспекти роботи** (не більш як 20 балів) _____

5. **Оцінка попереднього захисту** (не більше як 25 балів) _____

Загальний висновок керівника _____

Загальна оцінка (не більш як 100 балів) _____

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

_____ 20__ р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача ____ року навчання спеціальності

прізвище, ім'я, по батькові

Тема:

Кваліфікаційну роботу виконано при кафедрі
під керівництвом

Обсяг роботи ____ с.

Робота містить _____ таблиць, _____ рисунків.

Список літератури включає _____ першоджерел.

Тема роботи є

актуальною, не актуальною, чітко визначеною, не чітко визначеною

Зміст роботи тему розкриває

повністю, не повністю, тему не розкриває

Роботу оформлено

відповідно до вимог, з порушенням вимог

Висновки і пропозиції

обґрунтовані/не обґрунтовані, відповідають/не відповідають

поставленим завданням

Найбільш вагомим результатом роботи є

вказати ключові аспекти роботи

Зауваження, побажання:

Висновок

відповідає/не відповідає вимогам, заслуговує оцінки відмінно, добре, задовільно

Рецензент _____
підпис, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові

«_____» _____ 20__ р.

Приклад оформлення зміст

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
.....	5
1.1.	5
1.2.	10
1.3.....	
	15
1.4.....	
	20
РОЗДІЛ 2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	
.....	
	25
2.1.	
	25
2.2.	
	30
2.3.	
	35
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ	55

Умови проходження попереднього захисту кваліфікаційних робіт

1. Попередній захист (передзахист) кваліфікаційних робіт є обов'язковим етапом атестації здобувачів вищої освіти, який проводиться в Білоцерківському національному аграрному університеті з метою оцінювання рівня готовності робіт до підсумкового захисту. Передзахист організовується комісією з попереднього розгляду. За результатами розгляду комісія приймає рішення про допуск або недопуск здобувача до захисту в екзаменаційній комісії.

2. Результати попереднього захисту фіксуються у вигляді витягу з протоколу засідання кафедри, у якому зазначаються рівень готовності роботи, наявність необхідних супровідних документів та підсумкове рішення про допуск (або недопуск) до захисту.

3. Рішення про недопуск кваліфікаційної роботи до підсумкового захисту ухвалюється у випадках, коли:

- рівень готовності роботи становить менше ніж 80,0%;
- відсутній відгук наукового керівника;
- результати перевірки на академічну доброчесність (плагіат) є негативними.

4. Графік проведення попереднього захисту затверджується деканом соціально-гуманітарного факультету та завчасно доводиться до відома здобувачів освіти випускного курсу.

5. До попереднього захисту здобувач подає кваліфікаційну роботу у друкованому вигляді, без жорсткої палітурки, з підписаним відгуком наукового керівника. Під час передзахисту здобувач має продемонструвати володіння матеріалом, коротко і логічно представити основний зміст дослідження, його результати та висновки.

6. Не пізніше ніж за тиждень до попереднього захисту здобувач освіти подає на випускову кафедру електронну версію роботи для перевірки на плагіат. Перевірка здійснюється із використанням відповідного програмного забезпечення.

7. Після усунення виявлених зауважень рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в екзаменаційній комісії приймається спільно науковим керівником та головою комісії з передзахисту.